

Wydział Nauk Historycznych oraz Wydział Filologiczny
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
zapraszają do udziału w interdyscyplinarnej konferencji naukowej organizowanej
pod patronatem Polskiego Towarzystwa Historycznego

„Czterej pancerni i pies” – wokół fenomenu kulturowego

Konferencja odbędzie się na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja
Kopernika w Toruniu w dniach **23-25 maja 2019 roku**

W 2019 roku przypada 55 rocznica pierwszego wydania powieści Janusza Przymanowskiego *Czterej pancerni i pies*, która stała się kanwą serialu (reż. Konrad Nałęczki) pod takim samym tytułem (1966-1970). Dzisiejsi odbiorcy zdają sobie sprawę z tego, że tak książka, jak i film bardzo luźno są powiązane z realiami historycznymi, a tropienie nieścisłości historycznych mogłoby stać się przedmiotem osobnych badań. Nie jest to jednak celem organizatorów konferencji.

Mając świadomości owych luźnych związków z faktami i realiami historycznymi, nie można zaprzeczyć, że powieść, a w jeszcze większym stopniu serial, wpłynęły na świadomość i myślenie kolejnych pokoleń nie tylko młodych czytelników i widzów, którzy od początku lat 60. XX wieku z zafascynowaniem śledzili losy załogi czołgu o numerze bocznym 102, czyli „Rudego”. Czy można tu mówić jedynie o wpływie? A może należy to nazwać wyraźnym kulturowym piętnem? Szukając odpowiedzi na te pytania, zamierzamy z uczestnikami konferencji zastanowić się, na ile *Czterej pancerni i pies* ukształtowali sposób myślenia Polaków o historii II wojny światowej i relacjach polsko-radzieckich. Jak powieść i serial wpłynęły na formę naszej pamięci historycznej?

Chcemy także zapytać o obecność tej powieści i serialu w przestrzeni kultury. Dziś *Czterej pancerni i pies* nie mają tej siły oddziaływania, co w latach 70. czy 80. XX wieku, ale warto zbadać, jak wpłynęły na polską kulturę. Co pozostało m.in. po Klubach Czterech Pancernych, przedstawieniach teatralnych, komiksach, plakatach czy swego czasu powszechnie znanych wypowiedziach serialowych bohaterów.

Kreśląc tak szeroką perspektywę badawczą zapraszamy do udziału w konferencji przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, a zwłaszcza: historyków, literaturoznawców, socjologów, medioznawców, filmoznawców, teatrologów, językoznawców, historyków sztuki, politologów, kulturoznawców, historyków idei. Mamy nadzieję, że wśród zaproponowanych poniżej perspektyw badawczych odnajdą Państwo intrygujące obszary wymagające rozpoznania i zbadania. Proponujemy podjęcie m.in. takich problemów jak:

- recepcja powieści Janusza Przymanowskiego i serialu w reżyserii Konrada Nałęczkiego w kraju i za granicą (krytycy, czytelnicy, widzowie),
- wydania i wznowienia powieści, obieg czytelnicy,
- relacja powieść – serial,
- *Czterej pancerni i pies* na tle innych powieści oraz filmów o tematyce wojennej,
- rola i znaczenie powieści i serialu w formowaniu pamięci historycznej,
- prawda historii a rzeczywistość ukazana w powieści i serialu,
- przemilczenia i białe plamy w *Czterech pancernych i psie*,
- relacje polsko-radzieckie w powieści i serialu,
- geopolityka w powieści i serialu (np. antycypacja pojałtańskiego kształtu Europy)
- *Czterej pancerni i pies* jako źródło historyczne (świadcstwo epoki PRL, warsztat filmowy lat 60.),
- powieść i serial jako narzędzie propagandy (narracja historyczna, powieść w dydaktyce szkolnej),
- obraz ZSRR, Polski (ziemie wyzwolone) oraz hitlerowskich Niemiec w powieści i serialu,
- problematyka etniczna i narodowościowa w *Czterech pancernych i psie* (Polacy, Rosjanie, Ukraińcy, Kaszubi, Ślązacy, Kresowiaczy),
- wzorce kulturowe w powieści i serialu (m.in. role społeczne, wizerunek żołnierza, relacje damsko-męskie),
- powieść i serial jako fenomeny społeczne (Telewizyjny Klub Czterech Pancernych, kluby lokalne, wystawy, spotkania, rekonstrukcje, kolekcjonowanie),
- „kultowość” powieści i serialu (gry i zabawy, wpływ na język),
- *Czterej pancerni i pies* w różnych formach udostępniania (przeźrocza i klisze, filmy na VHS, DVD, na kanałach internetowych),
- powieść i serial jako źródła inspiracji (komiksy, plakaty, pocztówki, figurki kolekcjonerskie, przedstawienia teatralne, piosenki, wiersze, gry komputerowe),
- pamięć o filmie w przestrzeni publicznej (tzw. szlaki pancernych, obiekty muzealniczo-wystawiennicze),
- *Czterej pancerni i pies* jako punkt odniesienia dla działań wystawienniczych, muzealniczych, edukacyjnych,
- nowe odczytania powieści i serialu (krytyka feministyczna, studia postkolonialne, geopoetyka, animal studies, zwrot narratystyczny).

Zgłoszenia na konferencję przyjmujemy do 15 marca 2019 roku. Propozycje referatów wraz z abstraktem (maksymalnie 1000 znaków) prosimy kierować na adres e-mailowy pancerni2019@gmail.com W przypadku dużej liczby zgłoszeń zastrzegamy sobie prawo wyboru referatów. O włączeniu wystąpienia do programu poinformujemy do 30 marca 2019 roku. Termin wpłat opłat konferencyjnych upływa 10 kwietnia 2019 roku.

Koszt uczestnictwa wynosi 450 zł. Opłata konferencyjna obejmuje: przygotowanie materiałów konferencyjnych, wyżywienie w trakcie konferencji (w tym bankiet drugiego dnia konferencji), publikację tomu pokonferencyjnego.

Nie zapewniamy noclegów. Sekretarze konferencji mogą pomóc w ich rezerwacji.

/-/ dr hab. Marcin Hlebionek

/-/ dr hab. Rafał Moczko

Komitet Naukowy Konferencji:

Dr hab. Marcin Hlebionek (historia)
Dr hab. Rafał Moczko (literaturoznawstwo)
Prof. dr hab. Stanisław Roszak (historia)
Prof. dr hab. Krzysztof Mikulski (Polskie Towarzystwo Historyczne)
Dr hab. Violetta Wróblewska, prof. UMK (kulturoznawstwo)
Dr hab. Katarzyna Kulpińska (nauki o sztuce)
Prof. dr hab. Adam Grzebiński (filozofia)
Prof. dr hab. Marek Jeziński (dziennikarstwo i komunikacja społeczna)

Sekretarze konferencji:

Dr Justyna Tuszyńska
Mgr Emilia Wikarska-Karbowiak
Lic. Jagoda Jankowska